

לקחה מזב

יצא לאור ע"י רשת מוסדות 'מזב' בראשות הרב יוסף יגן שליט"א בעריכת הרב מנשה צדקה שליט"א

פרשת וישלח התשס"ו

4:09	הדלקת נרות שבת ניו יורק
5:39	ממצאי שבת
8:53	מזק"ש מג"א
9:29	מזק"ש גר"א
11:49	חצות

וג' בימים המקוים לנו, שתהיה "אדום ירשה", והוא אומרו "שדה אדום", כשדה תחרש. (אוה"ח הקדוש)

"ויירא יעקב מאד" (לב, ה)
 "ויירא יעקב, שמא נתמעטו זכויותיו" (גמ' ברכות ד). ולכאורה יש להבין פשר מוראו של יעקב שמא יתמעטו זכויותיו הא יש דברים שאדם אוכל פירותיהם בעוה"ז והקרן קיימת לעוה"ב, ובפרט תלמוד תורה שכנגד כולם ויעקב הרי קיים כולם? ויש לומר: ד"הקרן קיימת לעוה"ב" הוא רק כשאדם נהנה בדרך הטבע. אבל כשצריך לעשות לו נס אזי מנכים לו מן הקרן. וזהו שאמר יעקב "קטנתי מכל החסדים" - ולואי שכל החסדים שעשית עימי היו בדרך הטבע כי אז לא יראתי דאע"פ שאכלתי פירות בעוה"ז, שמורה הקרן לעוה"ב. אך "כי במקלי עברתי את הירדן" וכפי שאמרו חז"ל שנבקע הירדן במקלו, ונס כזה מנכה מזכויות הקרן ולכן ירא יעקב. (פרשת דרכים)

"כי שרית עם אלקים ועם אנשים ותוכל" (לב, כט)
 אמנם כתיב כאן "ותוכל" והיינו שיעקב ניצח, אבל בכל זאת מכל המאבק יצא יעקב כשהוא צולע. ומכאן שעצם ההאבקות עם שרו של עשו, אע"פ שמחוסנים, בכל זאת יש בזה סכנה גדולה לגוף ונפש. (הגרי"ש שקופ)

"כה תאמרון לאדני לעשו, כה אמר עבדך יעקב" (לב, ה)
 מה הדגש המילה "כה", על כך אומר הרב יונתן אייבשיץ ע"פ הגמרא בסוטה ל"ה, בברכת כהנים נאמר: "כה תברכו" מכאן לומדים שברכת כהנים נאמרת בלשון הקודש, ואף כאן יעקב הדגיש לשליחים לומר בלשון הקודש: "עם לבן גרתי" שהרי מכאן לומדים עם לבן גרתי - ותר"ג מצוות שמרתי. ואם היו אומרים בשפה אחרת לא ניתן היה לרמוז על כך. (תפארת יונתן)

"ואת אחד עשר ילדיו" (לב, ה)
 ודינה היכן היתה? אלא שניתנה בתיבה כדי שעשו לא ישים עיניו עליה, ולכן נענש יעקב שיכולה היתה לחזור את עשו בתשובה, ועל כן נפלה ביד שכם בן חמור. שואל הסבא מקלם: מה חטאו של יעקב אבינו, הרי חז"ל אמרו שכל המשיא בתו לעם הארץ כאילו כותפת לפני הארץ, כל שכן אם משיאה לרשע גמור כעשו, אלא אומר ה"סבא" שודאי יעקב

בהיותם כואבים ולא יכלו לעמוד כנגדם ולא הוצרכו להלחם כנגדם ובקלות הרגום. משא"כ חמור ושכם שמלו עצמם תיכף וכמש"כ לעיל "ולא אחר הנער לעשות הדבר" והיה כבר אצלם אחרי יום השלישי למילתם - יכלו אלו לעמוד כנגדם ולהלחם עמם שלא יטלו את דינה ולכן כתוב במיוחד שאת חמור ושכם הרגו לפי חרב" - היינו עשו עמם מלחמה והפילום לפי חרב ונטלו את דינה.

(מהר"ל דיסקין)

"וישלח יעקב מלאכים לפניו" (לב, ז)
 כתב רש"י - מלאכים ממש - ב"ר ע"ה ד'. וראוי לשים לב, למה בחר יעקב במלאכים יותר מבאנשים, כי הלא הדבר קשה להשתמש במשרתי עליון.

ויובן בהקדים דברי חז"ל (ב"ר פ"ב - ב' - ועין חולין צ"א): שדמותו של יעקב אע"ה חקוקה בכסא הכבוד, וזוהי הסיבה שהמלאכים שעלו וירדו בסולם, בחלומו של יעקב. נתקנאו בו, כי ראו שאותה דמות שאליה התרגלו בהיותם לפני כסא הכבוד, היא דמות אדם החי בתחתונים. אותה דמות אומרים חז"ל. כאשר ישראל עושים רצונו של מקום היא זוהרת, וכאשר אין עושים רצונו של מקום. היא עמומה.

יעקב אע"ה, כאשר היה במצר, ולא ידע מה הן תוכניותיו של עשו, רצה לדעת מה מצבו למעלה לפני כסא הכבוד, האם דמותו זוהרת, ואז הוא בטוח שה' יהיה בעזרו. ואין לו לחשוש מהפגישה עם עשו, או חלילה נכשל בהנהגותיו, ודמותו בכסא הכבוד עמומה, ואז הוא במצב של הסתר פנים שעלול להזיק לו כשיפגש עם עשו. ולכן היה צריך לשלוח מלאכים, שיעלו אל כסא הכבוד להתבונן ב"פניו", ולבדוק את מצבו. ומי יכול לבצע שליחות כזאת, אם לא מלאכים ממש, וזהו שאמר הכתוב "מלאכים לפניו".

(מאור ישראל - בבא סאל)

ספס

ובדרך רמז, יכוון הכתוב לרמז, ג' זמנים שישתנו בהם בני עשו.

הא', יהיו יעקב ועשו במדת האחוה, והוא אומרו "עשו אחיו", וזהו היה עד עת החורבן, והגם שהיה זמן שהיה אדום תחת יד ישראל, זה היה זמן מועט.

והב', בזמן שנחרב הבית עד עת קץ, שעשו במעלה גדולה, ואין מעלת ישראל ניכרת לפניו, והוא שרמז באומרו "ארצה שעיר" בפת"ח תחת האל"ף, להראות מדרגה עליונה.

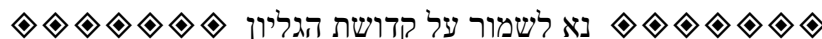
פנינים לפרשה

"עם לבן גרתי" (לב, ה)
 גרתי בגמטריה תר"ג מצוות שמרתי (רש"י). וכבר הקשו איך יתכן שיאמר יעקב ששמר תר"ג מצוות הלא כמה מצוות לא היה יכול לשמור בבית לבן כגון כבוד אב ישוב א"י ועוד? ואפשר לומר שהכוונה ב"שמרתי" היא כמו שפרשו חז"ל את הפסוק "ואביו שמר את הדבר" - במובן המתין וציפה. וכמו כן אמר יעקב שאע"פ שבפועל לא קיים את כל התר"ג מצוות אבל שמרתי, המתנתי וציפיתי מתי יבוא לידי ואקיימנה, וכל החושב לעשות מצוה ונאנס ולא עשאה מעלה עליו הכתוב כאילו עשאה. (חתם סופר)

"קטנתי מכל החסדים" (לב, יא)
 ישנם ב' אופנים שבהם יכול האדם להרגיש פחיתות ערכו ולהגיע למידת הענוה: א'. כשהיו סורים באים עליו ואין בידו להושיע וחייב הוא לישא עיניו למרום ולבקש רחמים כדל וכרש. ב'. כשגוברים עליו חסדי שמים ודעתו מיושבת עליו ומתבונן ברוממות האל עד שמאליו בוקעת קריאתו 'מה אנוש כי תזכרנו', וזהו שאמר וביקש יעקב אבינו שה"קטנתי" - מידת הענוה תהיה "מכל החסדים" - כתוצאה מחסדי שמים ולא ח"ו כתוצאה מיסורים. (החורח מלובלין)

"כי הנני אלקים וכי יש לי כלי" (לג, יא)
 רגיל אאמור"ר זצ"ל (ה"חתם סופר) לומר כי הרשע אינו מסתפק לעולם במה שיש לו ולכן אומר עשו "יש לי רב" ולא הכל, אבל יעקב אמר "יש לי כלי" כי הסתפק במה שחננו ה', ואני אוסיף לומר: כי העושר הבא לאדם במזל - אין האדם מסתפק בו כי טבע האדם לרצות יותר "אוהב כסף לא ישבע כסף". אבל עושר הבא לאדם מברכת ה' - נותן לו ה' גם מידת הסתפקות שלא ירצה יותר וזהו מה שאמר יעקב "כי חנני אלקים", ולא מצד המזל, ולכן "יש לי כלי". (כתב סופר)

"ויבאו אל העיר בטח ויהרגו כל זכר ואת חמור ואת שכם בנו הרגו לפי חרב" (לד, ה)
 ולכאורה קשה כיון שכבר כתוב "ויהרגו כל זכר" הרי חמור ושכם בכלל זה ולמה פרט אותם אח"כ בנפרד? אלא הדיוע שבכל מקום שכתוב בתורה "לפי חרב" הכוונה ע"י מלחמה. והנה את כל אנשי העיר הזכרים הרגו בלי שום מלחמה שכן היה זה ביום השלישי למילתם

נהג כדון בכך שמנעה מעשו, אלא שהתביעה היא על כך שנגל את הארון יותר מדי בחזקה...
שלא עשה זאת מתוך צער שאינו זוכה להחזיר את אחיו בתשובה.
(הרב שמחה זיסל מקלם)

"וירא כי לא יכול לו ויגע בכף ירכו"

(לב, כו)
זה כוחו של הרע שכאשר הוא רואה שאינו יכול לאדם, הרי הוא פונה לפגוע בכף ירכו דהיינו ביוצאי חלציו, ואף אנשים שלמים ויראים שהתגברו על היצר, עדיין צריכים תשומת לב רבה בחינוך ילדיהם.

(מעיינה של תורה)

"וירץ עשו לקראתו... וישקחו" (ג, ז)
רש"י אמר ר' שמעון ב"ר יוחאי, הלכה היא בידוע שעשו שונא את יעקב. רשב"י בא ללמדנו שטועים האנשים הסבורים שיש נמוק והגיון לכל גילוי של אנטישמיות, שהרי יש הטוענים שהיהודים בגלל התבדלותם שנואים על שכניהם, ואחרים טענו בדיוק ההפך שדוקא כאשר הם מנסים להתערב ולהתמזג עם שכניהם מתעוררים רגשות אנטישמים, וכן ישנם הטוענים שהיהודים עצלים ולא יצרניים ולכן אינם מקובלים. ואחרים יטענו, אדרבא, היהודים להוטים מדי להרויח עוד ועוד על חשבוננו. כך שכל נמוק נסטר ע"י חברו. אלא ברור שאין לחפש נמוקים וסיבות אלא הלכה היא ללא טעם שעשו שונא את יעקב. והנה דוקא ר' שמעון שבכל התורה דורש "טעמא דקרא" טעם הכתוב, כאן טוען שאין לחפש טעמים.
(הרב מנחם זמבה)

"כי נבלה בישראל לשכב את בת יעקב"

(לד, ז)
שואל "בית הלוי" מה תביעה על שכם בן חמור בכך שעשה כן לבת יעקב, וכי יש לו הבנה כלשהי בפגם שהטיל בקדושת בית יעקב!
והוא משיב עפ"י הגמרא בב"ק דף ס"ב – אדם אשר הפקיד דינר זהב ביד אשה אך לא גילה לה שהפקדון יקר מאוד, ואמר לה להזהר בו כי של כסף הוא. אם היא פשעה ולא שמרה כראוי תשלם מחיר של כסף, כי לא ידעה שפקדון של זהב בידה ואי אפשר לתבוע אותה יותר ממה שנאמר לה, אך אם היא הזיקה לפקדון והפסידתו בידים תשלם זהב, כי גם אם סברה שהוא של כסף אין לה רשות להזיקו ולהפסידו ולכן תשלם מחיר מלא של זהב.
אף כאן, טוען בית הלוי, אם מעשה נבלה כזה מותר בבת ממשפחה פשוטה אם כן אין טענה על שכם בן חמור שלא הכיר ולא הבין במעלת יעקב אבינו, אך כיון שמעשהו הוא נבלה לכל בת, אם כן הוא נתבע על "זהב", תובעים אותו על פגיעה בבתו של יעקב אבינו לפי גודל קדושתו של יעקב.
(בית הלוי)

"מן הבא בידו מנחה לעשו"

(לב, יד)
אמר השרף רבי מנדלי מקוצק:
אדם שעושה מצוה כפי שמזדמן לידו, בלי ישוב הדעת ובלא כוונה, בחפזון ובפזיזות – הרי זו "מנחה לעשו" חיוזק לסטרא אחרא.

"ויותר יעקב לבדו"

(לב, כה)
שכ פכים קטנים וחזר עליהם. (גמרא)
סח בעל "חידושי הר"י"מ" מגור:

משמו של האריז"ל אמרו, שחזר יעקב על הפכים קטנים מפני שכל דבר שנתנו לאדם מן השמים יש בחביון-נפשו איזו שייכות אליהם, ולכן יש להזהר לא לקלקל ולא לאבד את הדבר.
ומכאן, הוסיף הר"י"מ, קל-וחומר למעלות ותכונות טובות שאדם מחונן בהן מן השמים, שיהא זהיר לא לקלקל ולא לאבד...

"ויואבק איש עמו"

(לב, כה)
"איש" הוא סמא"ל, שרו של עשו. (רש"י)
אמר רבי אלחנן וסרמן, תלמיד ה"חפץ חיים" זצ"ל:

מדוע המתין סמאל מללחום עם יעקב, שהיה כבר חוט המשולש, היה לו ללחום עם אברהם?

אלא בידוע אברהם היה עמוד החסד, יצחק עמוד העבודה, ולא מצא סמאל ענין רב להילחם בהם אלא ביעקב שהיה עמוד התורה. משל לשני אנשים שלחמו זה בזה ואינו נקרא נוצח אלא מי שמצליח לשלוף ולהשמיט מידי חברו את כלי-זיניו, שלא יוכל להילחם עוד, אחרת עלול המנוצח כעבור שעה קלה לחדש את מלחמתו ולהיות נוצח. התורה היא הנשק של עם ישראל, "בראתי יצר-הרע בראתי לו תורה תבלין", ורק אליה לוטש השטן את עיניו. לא איכפת לו שיהודי יתעסק בכל מיני דברים טובים – ובלבד יצליח לבטלו מתורה.

"ויואבק איש עמו... וירא כי לא יכול לוי"

(לב, כה-כו)

מלמד שחלעו אבק עד כסא הכבוד. (מדרש)
בשיח-בנויים הסביר רבי שלום מברנוביץ:
יש בני אדם שאינם נכשלים במעשים רעים בפועל, אבל אבק מעשיהם לא טוב הוא: אבק-גזל, אבק-רבית, אבק לשון-הרע, אבק-כעס (ובספר "חרדים": העצבון, אבק הכעס (הוא).

לא כן יעקב אבינו. אפילו אבק מעשיו נהפך להיות מרכבה להשראת השכינה...
כיון שראה שרו של עשו כך, שהוא מעלה אפילו את אבק-מעשיו עד לדרגה של כסא-הכבוד, מיד נוכח לדעת "כי לא יכול לו"...

"והוא צולע על ירכו"

(לב, לה)
אמר פעם הג"ר שמעון שקופ בפני תלמידיו: גם מי שסבור בעצמו כי הינו מחוסר די הצורך מפני השפעתם השלילית של ספרי חכמות חיצוניות, ולא ינוק בקריאתם – סופו לצאת נפסד. ולא זו אף זו, אפילו לקום ולהלחם בתרבויות הזרות ולהתווכח עם ההשקפות הקלוקלות – אינו דבר בריא כלל וכלל. והראיה, מאבקו של יעקב אבינו עם "שרו של עשו". הלא הכתוב מעיד בו מפורש "ותוכל", וכיון שניצח – המלאך "בכה ויתחנן לו". ומכל מקום, "והוא צולע על ירכו", גם הוא נותר פגוע מן המלחמה.
לפי זה ניתן להבין, מפני מה אסרה תורה את גיד הנשה רק בעקבות מקרה זה. למען נזכר עובדה זו שיעקב נפגע, ונלמד כי בשום מקרה אין התמודדות מסוג כזה מביאה תועלת. כי כשבני יעקב מתאבקים עם שריהם של בני עשו ועם השכלתם, אף אם יעלה להם הנצחון נשארים הם 'צולעים על ירך'.
(מפי רבי שמעון שקופ)

"וישם את השפחות ואת ילדיהן"

(לב, לו)
ראשונה"
מעשה אבות סימן לבנים.

מרמזת פרשה זו על זמן הגאולה העתידה. שבתקופת עקבתא דמשיחא יהיו מנהיגי ישראל מתוך הערב רב, בבחינת השפחות וילדיהן ראשונה! המון בית ישראל ינחה אחריהם, בהיותם בחינת 'לאה וילדיה' אשר במדריגה השניה, ואילו בדיוטא התחתונה יהיו התלמידי חכמים שבדור, אשר כירחל ויוסף אחרונים יהיו הם שפלים ונבזים יותר מכל, אחרונים בחשיבותם.

(בשם הגר"א –עקבתא דמשיחא לר"א וסרמן)

"ויפול על צואריו וישקחו"

(לב, לו)
אמר ר"ש בן יוחאי, הלכה היא בידוע שעשו שונא ליעקב – רש"י.

היינו דמצד הסברא. היתה חנופה צריכה להועיל ליעקב ולקרבו אל עשו, אבל הלכה היא שעשו שונא ליעקב, ולא מועילה שום התקרבות והתדמות לעשו.

ופירש הגאון רבי מנחם זעמבה זצ"ל הי"ד, שרבי שמעון תמיד דורש טעם דקרא (יומא מב:) אבל כאן מורה הלכה היא, שאין טעם וסיבה לשנאתם, אלא כך רצון אלקינו ית"ש, והוא "הפך לבם לשונא עמו", (תהלים ק"ה) וכן ראינו שבשנאתם אלינו מלינים עלינו בטענות שונות. פעם שהיהודים סוציאליסטים, ופעם קפיטליסטים, מחד טוענים נגד ערמת היהודי. ומאיך לועגים לאיולתו, נעשים לנו שונאים, שאנו דוחקים רגלינו להתערב ביניהם, וקמים עלינו שאנו גזעניים, ולולא ה' בעזרינו, לא נותר מאתנו שריד ופליט.

ומרגלא בפומיה דהגאון ר' חיים מברסק זצ"ל, כשעבר ברחוב וראה שהגויים לא מכים בו, אמר שרצונם להכות, וזה שאינם מכים, אינו אלא מתוך עצלות.

וזהו טעות המשכילים שחשבו שהחזות היהודית, היא שורש השנאה והאנטישמיות. אבל טענתם הופרכה, ודוקא מגרמניה שורש ומקור ההתבוללות, משם יצא הרעה לעם היהודי כולו. כי שנאת העכו"ם אלינו היא בלתי טבעית והלכה ללא טעם, ובקיום התורה והמצוות, נזכה לשמירת אלוקינו ית"ש.

"יעבור נא אדוני לפני עבדו ואני אתנחלה"

(לב, לד)

כידוע, פרשת וישלח נדרשה בידי גדולי ישראל להלכה ולמעשה בכל ענין שבין בני ישראל לבני עשו. כך מספרים הז"ל על ר' ינאי, שכשהיה בא לרומא על עסקי ציבור היה מביט בפרשה זו, ולא היה לוקח עמו נכרי ללוותו (ב"ר עה, יח). הרמב"ן אומר בראש הפרשה "ויש בה עוד רמז לדורות כי כל אשר אירע לאבינו עם עשו אחיו יארע לנו תמיד עם בני עשו". וממקרא זה שלנו למד הגאון מפוניבז' בשעת מעשה, עצה טובה איך להתנהג עם גוי בשעת צרה.

היה זה בעת שעשה פעם בניו-יורק למען הישיבה, וברכת התחתית שם התנכלו לו מספר צעירים בני בליעל. עוד הוא חוכך בדעתו איך להינצל מאימתם, עלה רעיון במוחו. הוא הוציא פתק מכיסו ופנה אליהם לעזרה במציאת כתובת שהיתה רשומה בו. הללו נענו מיד לרעיון והציעו לו שירד עמהם בתחנה הקרובה, והם כבר יובילוהו אל המקום. משנפתחו דלתות הרכבת כיבד אותם הרב לרדת ראשונים, ובניתיים הוא עצמו התעכב קמעה בהכנות לירידה, עד שבתוך כך נסגרו הדלתות האוטומטיות שוב על פניו, והוא ניצל.

אחר-כך כשסיפר זאת לקרובו הג"ר אבא גרוסברד, גילה לו הרב כי עצה זאת למד מיעקב אבינו. מצינו שעשיו הציע ליעקב את חברתו ובקשו ללוותו בדרך – "נסעה ונלכה ואלכה לגדך" – הוא אמר לו. ויעקב מה השיבו, הוא אינו דוחהו על הסף, רק מכבד אותו ראשונה "יעבור נא אדוני לפני עבדו", ואילו הוא עצמו – "ואני אתנהלה לאיטי לרגל המלאכה!" (בשם הרב מפוניבז)

"ויותר יעקב לבדו" (לב, כה)
שנשתייר על פכים קטנים. מכאן לצדיקים שחביב עליהן ממונם יותר מגופם. וכל כך למה, לפי שאין פושטין ידיהן בגזל." (חולין צא)
יעקב בקיימו כל ענייני התורה בתכלית השלימות, לא נשא לבו אל הכסף כמטרה חלילה, רק אל הרוחניות בלבד. אם כן כל מה שטרח וסיכן עצמו על פכים קטנים, היינו "לפי שאין פושטין ידיהן בגזל".
פירוש הדבר, שאף בהיותו עשיר גדול באותו רגע, כיון שביקש להתרחק מן הגזל יותר ויותר, חשש עתה שמא יזדקק לפכים קטנים בעתיד, ואז אז עלול הוא להיכשל בגזל.
היא הנותנת שאנו מוצאים אותו מאידך גיסא, מפזר ממונו על דבר אחד. כמו שאמרו חז"ל, שבשעה שהתווכח יעקב עם עשיו על חלקו במערת המכפלה, נטל כל הכסף והזהב שעשה בבית לבן ונתנו לעשיו, תמורת חלקו בה. כי על כן, כאשר ביקש לסלק את עשיו מן המערה, משום שראה בכך ענין גדול, לבד יירש רשע זה חלקו בין צדיקי העולם, כדאי היה לו לבזבז על זה כל ממונו. הגם שהוא עצמו, במקרה של הפכים קטנים, היה מוכן להסתכן ולהיות לבדו, אך בעבור פרוטות מעטות. (רבי אהרן קוטלר)

"ויואמר שלחני כי עלה השחר" (לב, כז)
"אמר לו מלאך אני, ומיום שנבראתי לא הגיע זמני לומר שירה עד עכשיו." (חולין צא, ב)
אין הכוונה שבמקרה עכשיו הגיע זמנו לומר שירה. אלא מתי מלאך אומר שירה, כשעושה שליחותו בעולם. מלאך זה היה שרו של עשיו, הוא השטן הוא היצר הרע. ומה מטרתו של היצר הרע, לא שיעשה אדם את העבירה, אלא אדרבא שיתגבר וינצח את יצרו, ויזכה על ידי זה לעולם הבא.
זהו שאמר המלאך ליעקב, מיום שנבראתי לא הגיע זמני לומר שירה עד עכשיו. כיון שרק עכשיו על ידי זה שגברת עלי וניצחתני, זכיתי לממש את תכליתי בבריאה. לפיכך הגיע זמני לומר שירה. (בשם רבי חיים מבריסק)

"ויואמר לא יעקב עוד שמך כי אם ישראל, כי שרית עם אלקים ועם אנשים ותוכל" (לב, כט)
מעשה בהגאון מבריסק שבזמן שהותו בוילנא, בראשית מלחמת העולם השנייה, אירע שחיילים רוסיים החרימו את דירתו, כמנהגם אז להחרים דירותיהם של יהודי העיר עבור קציניהם. הגרי"ז, שראה כי הדבר הדאיג מאד את בני משפחתו, אשר החשש לגורלם במצב חרום זה רק הוגבר עקב כך, פתח אז ואמר:
בפרשתנו – פרשת השבוע של אותו יום – מובא, שאמר המלאך ליעקב "כי שרית עם אלקים ועם אנשים ותוכל", ופירש רש"י "עם אנשים, עשיו ולבן". והתמיהה המתבקשת היא, הלא עדיין טרם נפגש עם עשיו, וכיצד אמר "ותוכל" על הצלחה שעדיין לא התממשה?
התממשה?

אלא, מלאך זה אמרו חז"ל שהיה שרו של עשיו, ואמרו עוד "ויואבק עמו" שהעלו אבק עד כסא הכבוד". והיינו, שהמאבק האמיתי לא התרחש על הארץ מתחת, כי אם בשמים ממעל. וכיון שנצחו יעקב לשרו של עשיו בשמים, ממילא נוצח כבר עשיו כאן בארץ, אף שעדיין טרם נפגשו בו.

אף אנו, סיכם הגרי"ז את דבריו, העיקר מה שמוטל עלינו הוא לראות שהמלחמה אשר בשמים תצליח, ואם שם היא תוכרע לטובה, שוב אין לנו סיבה לדאוג.

(בשם הגרי"ז מבריסק)

"ויואמר לא יעקב עוד שמך כי אם ישראל" (לב, כט)

הגאון רבי ישראל מסלנט ביאר המקרא על דרך הדרוש. השם יעקב מורה על רמאות, כמו שנאמר "הכי קרא שמו יעקב ויעקבני", שכן מתחילה צריך האדם ללחום נגד היצר הרע – הוא השטן, הוא שרו של עשיו – בערמוניות ובהתחכמות. ואף על פי שרמאות מדה רעה היא, כיון שאין מנוס מלהשתמש בה כנגדו, מאחר שזה מפתחו ומראה לו כל עבירה כמצוה, לפיכך משתמשים בה לצורך עבודת ה'. ברם, משעה שגבר על היצר ונעשה מושל ברוחו, עד שמדת הטוב היתה אצלו לטבע, שוב עליו להקרא בשם ישראל, לשון שר, "כי שרית עם אלקים ואנשים".

לפי זה יבואר הכתוב בפרשת ויחי "הקבצו ושמעו בני יעקב ושמעו אל ישראל אביכם". פתח ביעקב וסיים בישראל, אתמהא. אלא שכן אמר להם, אתם "בני יעקב" בגילכם עדיין הינכם במדרגה הנמוכה, בבחינת "יעקב". לפיכך ראויים אתם לשמוע את דברי מוסרי אליכם, שאני אביכם גדול מכם, וכבר הנני במדרגת "ישראל". (מפי רבי ישראל מסלנט)

"קטונתי" (לב, יא)

פירש רבי צבי-אלימלך מדינוב: כך דרכו של צדיק אמת, כל איתם שמבחינן איך חוט על חסד נמשך עליו, וכי משפיעים לו מן השמים רוב טובה, מיד הוא מיצר ודואג: אולי משלם הקב"ה "לשונאיו אל פניו להאבידו" ואומר להטרידני מעולמו: ותיכף הצדיק פותח פיו ומתחנן רבונו-של-עולם! "קטונתי מכל החסידים", וכי מה מצוות ומעשים טובים עשיתי, מה עושה לי...!

"הצילני נא מיד אחי מיד עשיו" (לב, יב)

מבאר רבי יעקב יוסף מפולנאה בעל ה"תולדות":

כלפי ישראל השרויים בגלות בקרב בני עשו הדברים אמורים. הפחד מפני עשו הוא רק כל עוד שעשו הוא "אחי", ואילו ברגע שנחדול לחיות באחווה עמהם לא נירא מהם. כי כן מסופר במדרש: פעם הביאו ברזל של קדרום ליער ונרעדו כל העצים, שבא עליהם הכורת, נענה להם חכם אחד: אם אין בתוכו אחיכם העץ להיות יד לקדרום, אינו יכול לכם, אל תתנו לו "יד"...

אומות העולם שישראל שוטמין אותם ומתרחקים מהם, אינם מתרפסים לפניהם ומחקים אותם, כמוהם כגרון בלי ידות, לא יוצלח לכלום...

שבת

במדרש מסופר, כי לעתיד לבוא יתעטף עשו בציצית ויישב בין הצדיקים, והקב"ה ימשכהו ויוציאו משם.

ובעוונותינו שרבו, אומר רבי משה-אפרים מסדילקוב נכד הבעש"ט, כבר הראנו דוגמא מזה בעוה"ז. שנתרבה השקר בעולם, וכל אחד רוצה להתעטף באיציטלה לא לו ולהיראות כצדיק, ואין מי שיוציאו ממסיבת הצדיקים...

הליכות והלכות

דיני ניקוי בשבת

שטיפת כלים: מותר לשטוף כלים בשבת לצורך שבת ואפילו לשטוף בליל שבת בשביל יום שבת מותר. אבל לאחר סעודה שלישית אסור כיון שלא ישתמש בהם בשבת.

כלים שמשמשים בהם תמיד כגון כוסות שתיה או קערות של כיבוד קל מותר לשטוף אפילו אם יש לו ספק אם יצטרך אותם בשבת.

אין לרוחץ כלים בצמר פלדה או ספוג בשבת אבל מותר בחוטי פלסטיק לא ספוג שעשוי לשטיפת כלים אם אינם צפופים הרבה.

יש להזהר לא להשתמש לניקוי בקבוק של תינוק במברשת עם שערות צפופות אלא ינקה עם מברשת מחומר סינטטי עם שערות לא צפופות. ויש להעיר שפסק הרב אלישיב שליט"א שפלסטיק דינו כעור ולכן אין לשפשף את פיטמת הבקבוק של התינוק, שני חלקי הפיטמה זה בזה, רק ינקה בידו ויזרים מים עליו כמו שמובא בשו"ע סימן ר"ב שלא לשפשף חלקי עור זה בזה.

לשפוך מים חמים (כגון מדוד מים שעומדים מערב שבת) על שומן שנדבק בצלחות, אם זה רק שמנונית שנסאר בסוף האכילה מותר אבל אם יש שומן דבוק ממש לדעת הרמ"א אסור משום נולד (ר"ג, מ"ב ס"ק ק') ולדעת מרן לספרדים אין איסור נולד בזה. אבל לכל השיטות מותר להניח את הצלחות בתוך כלי עם מים חמים. (כמובן שלא היה על האש אלא ששפכו מים מן המיחם לתוכו).

לאחר אכילה, כלים שיש חשש שידבק השומן ורוצה לשפוך על זה מים שימנע מדיבוק ויהיה קל לנקותו במוצאי שבת, "האור לציון" אסר משום מכין משבת לחול ודעת "שמירת שבת כהלכתה", להתיר. אבל אם דבק כבר השומן לכל השיטות אסור ורק התירו המתירים כשעדיין לא נדבק.

לניקוי הכלים ישתמש רק בסבון נוזלי.

ניקוי השולחן לאחר האוכל, כשמסלק את הכלים, כגון הסכוכים, יקפיד לפנותם כמות שהם ולא יברור כל מין לעצמו כיון שבורר לא לצורך שימוש.

עצמות וקליפות שראויים למאכל בהמה מותר לפנותם אבל קליפות שאינן ראויות כגון קליפות של אגוזים או ביצים, לא יוציאים ביד אלא יקח סכין או מטלית ויגרור אותם החוצה מן השולחן וגם יכול להרים את המפה ולנערה (במקום שאין עירוב אין לנער מן החלון).

בשבת לאחר סעודה שלישית אם נשאר בחדר עד מוצאי שבת ולא נעים לו לשבת בשולחן עם שיירי מאכל מותר לפנותם. אבל אם הוא יוצא ולא נשאר שם אין לו לפנות את הכלים כיון שזה נחשב כמכין משבת לחול.

שבת שלום

ולמוד מהנה!!!

Time Out for Values

E-mail info@tovnet.com

FOR THE FURTHERANCE OF JEWISH AWARENESS WORLDWIDE

16 Dolson Rd * Monsey * N.Y. * 10952 * TEL(845)352-7474 * FAX(845)352-7517

MONSEY	QUEENS	BROOKLYN	STATEN ISLAND	MIAMI	ISRAEL	ISRAEL	MEXICO
ישיבה וכולל 11 Calvert Drive משרד ראשי 16 Dolson Road T: 845-352-7474 F: 845-352-7517	בית מדרש וכולל בקר וערב 68-58 147 St. Flushing T: 718-263-6655 F: 718-268-4739	1950 E. 7 St.	בית מדרש וכולל בקר וערב 5 Oakville Street 718-761-9913	שיעורים והרצאות 305-502-3876	בית מדרש וכולל "לקח טוב" רח' שאול המלך 40 סנהדריה 02-586-7469 לאברכים תלמידי הבנים מופלגים ירושלים	בחסות ביהכ"נ "היכל אליהו" 972-3-504-4276	כולל ישיבה ומדרשה לנשים Tecamachalco Mexico City T: 525-55589 8756 F: 525-55589-9101

המעוניינים לזכות ביום לימוד או יותר בכלל וישיבת לקח טוב
הלומדים בעמל וביגיעה ובחתימה עצומה לרפואה, להצלחה, לפרנסה טובה, ולזרע של קיימא, לזיווג הגון, לחזרה בתשובה, לעילוי נשמה.
נא לפנות בהקדם למשרד האגודה עם שמותם ושם אימם. תזכר למצוות. 845.352.7474

מעשי חכמים

הפגישה המפתיעה עם הרוכל הגוי

ומעניין לעניין ממש באותו עניין, צריך לדעת שמי שאינו מתכחש ליהדותו, זוכה להיכנס בצל-ידו של מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא, השומר עליו מכל פגע רע.

סיפור מרתק מפיו של הגאון ר' אהרן פולק ממרביצי התורה של מנצ'סטר. הסיפור נסוב אודות אשה גדולה בשם מרת פרל הוף, לבית אונסדורפר, שנפטרה לבית עולמה בשנת תש"א.

הגרי"א פולק סיפר ששמע מבנה של מרת פרל, שבפרוץ השואה היתה אימו נערה כבת 16, ובני משפחתה שילמו כסף לגוי על מנת שיחביאנה בביתו. התשלום היה עד תקופה מסוימת, והסיכום עם הגוי היה שכעבור הזמן ישלמו לו סכום נוסף לעוד תקופה.

והנה, כעבור הזמן, לא היה מי שישלם את הכסף, כיוון שמרבית בני המשפחה נהרגו כבר על קידוש השם. הוציא הגוי את הנערה מביתו ושילחה לרחוב.

מה עושה נערה יהודייה בעיירה של גויים בעיצומה של מלחמת העולם השנייה, כאשר בכל פינה עומדים גרמנים ומחפשים יהודים כדי להורגם? – מחפשת בונקר בו מתחבאים יהודים. וכאלה היו בסביבה לרוב. ואכן, בתוך זמן קצר הגיע לאוזניה שימועו של אחד הבונקרים, והיא מחליטה לצעוד לעברו.

לא ענתה דבר

כאשר הגיעה אל מקום-המחבוא, גילתה שנפלה מן הפח אל הפחת. היה זה לא פחות ולא יותר אלא בונקר של גרמנים, שהפיצו כביכול שמועה שמדובר במסתור של יהודים, כדי למשוך למקום את כל המבקשים להימלט, ולרוצחם נפש.

ראתה הנערה היהודייה לאן ניקלעה, והבינה שאין טעם לנסות לברוח. בליבה המשיכה

הילולא דצדיקיא

מתגוררת, וזה ציין לו במפורש את הכתובת שאמרת למפקד הגרמני. החייל עזבני עתה לנפשי, ואני הסתובבתי לאחור כדי לראות מי הוא הרוכל הלז שקרא לי יורישקה, והתבוננתי על מקומו ואיננו, וכל החיפושים אחריו עלו בתוהו...
 מרת פרל חוף ע"ה שיפה לילדיה את הנס הגלוי הזה, מוכנה היתה להישבע שכל פרט בסיפור זה הוא אמת לאמיתו, וביקשה להמחיש בכך את הלקח המאלף שיהודי שאינו מתכחש ליהדותו, לא מפסיד מכה.
(עלינו לשבח עמי שג, שנד)

להתפלל להקב"ה שיצלנה מימם של הארורים הללו, אבל בשפתיה מלימלה כבר את מילות הווידוי.
 'האם את יהודייה?! – שאל המפקד של הגרמנים. והנערה, שהיתה בתו של המגיד-משירים דברטיסלבה, הצדיק רבי שמואל אונסדורפר, סירבה להתכחש ליהדותה. היא שתקה ולא ענתה דבר, מה שכמובן החשיד אתה הגרמני יותר ויותר.

כתובת בדויה

'איך קוראים לך?' המשיך לשאול. עתה לבשה פרל עוז ותעצומות, והשיבה מבטא גויי מובהק: שמי הוא יורישקה!
 'היכן את מתגוררת?! – גם עתה נקטה הנערה היהודייה בכתובת בדויה, שם מצוי מרכז האיכלוס הגויי במקום.
 המפקד, שקודם לכן היה כמעט בטוח שלפניו בת יהודייה, התלבט עתה בעניין והורה לאחד מחייליו ללכת עם הנערה את הכתובת שציינה, ולברר האם אכן שמה הוא יורישקה, והאם היא מתגוררת במקום ההוא.

הלכתי עם החייל הגרמני, סיפרה מרת פרל ברבות הימים, כשאני צועדת ראשונה והוא אחריי בנשק שלוף וטעון. ידעתי שדקותי ספורות, ואם לא יתרחש עמדי נס גלוי, הרי שהחייל יגיע אל הרחוב ההוא, ולא ייקח לו זמן רב כדי לדעת ששקר היה בפי.

והנה, בפתע-פתאום מזדקר לנגד עינינו רוכל גוי עם געלת-המציאות שלו. האיש צעד מולנו, וכשהגיע למרחק של מטר ממני, הוא שואל, והחייל הגרמני שומע:

יורישקה מה את עושה כאן?!

הייתי המומה מן השאלה הלא-צפויה, אבל הצלחתי בכוחותיי האחרונים לעשות את עצמי כמי שמכירה את הגוי, והשבתי לו 'אני הולכת הביתה!'

החייל, שכבר היה בטוח שאכן שמי הוא יורישקה, שאל את הרוכל היכן אני

"ותצא דינה וגוי"
 נראה, אילו לא הסתירה יעקב וסגרה בתיבה, כדי שלא תיראה לעשו, אז היתה בכלל ברכת חן (לעיל לג, ח) "אשר חן אלקים את עבדך", ומברכת חן, שנקרא שם אלקים עליו, לא יארע מכשול, אך יען לא היתה בכלל אותה ברכה, על כן היה חן שלה למכשול.
(חתם ספר)

למעוניינים הגיע מלאי חדש של תפילין * * ומזוזות להזמנות התקשרו 845.352.7474

העלון לעילוי נשמות יעקב בן מלכה יגן זצוק"ל ואשתו רחל בת שרה ע"ה ת.נ.צ.ב.ה

יום שלישי	יום שני	יום ראשון	יום שבת	יום שישי	יום חמישי	יום רביעי
כא כסלו	כ כסלו	יט כסלו	יח כסלו	יז כסלו	טז כסלו	טו כסלו
רבי צבי פסח פראנק רבה של ים-שקיעה 4:28	רבי יצחק הוטנר ראש ישיבת רבנו חיים ברלין רבי דוב בער מאושפיץ תלמיד החזן מליבלין	רבי דוב בער המגיד ממוריש רבי חי מייב מרבי מינים	רבי אברהם בן הרמב"ם מח"ס המספיק לעובדי ה' רבי ברוך ממזיבו"ז זכר הבעש"ט	רבי יוסף יו"ל הורביץ הסבא מנובהרדוק רבי יעקב לופס מגודולי המקובלים	רבי יוסף בירדוגו מח"ס דברי יוסף	רבי יהודה הנשיא שקיעה 4:28

זכות הצדיקים תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

נא לא לעיין בגליון בעת התפילה